

УДК 025.34:004

М. М. КУЗНЕЦОВА

ІНФОРМАЦІЯ З КРАЄЗНАВСТВА НА ВЕБ-САЙТАХ ОБЛАСНИХ БІБЛІОТЕК: АНАЛІЗ СИСТЕМНИХ ЕЛЕМЕНТІВ

Проаналізовані електронні масиви краєзнавчої інформації, розміщені на веб-сайтах ОУНБ України.

Ключові слова: краєзнавчі електронні ресурси, Інтернет, веб-сайти, ОУНБ України, краєзнавчий електронний каталог, база даних з краєзнавства.

Проанализированы электронные массивы информации по краеведению, размещённые на веб-сайтах ОУНБ Украины.

Ключевые слова: краеведческие электронные ресурсы, Интернет, веб-сайты, ОУНБ Украины, краеведческий электронный каталог, база данных по краеведению.

Analysed electronic arrays of information on the study of a particular region are placed on the web-sites of the RUSL of Ukraine.

Key words: electronic resources on the study of a particular region, Internet, web-sites, RUSL of Ukraine, electronic catalogue on the study of a particular region, data base on the study of a particular region.

Основним завданням функціонування сайтів ОУНБ України в мережі Інтернет є забезпечення зареєстрованим і віддаленим користувачам оперативного доступу до розміщеної інформації про історію та сучасну життєдіяльність регіонів через поєднання придбаних і створених власних краєзнавчих ресурсів.

Актуальність теми дослідження зумовлена представленою обласними бібліотеками в мережі Інтернет комплексною системою краєзнавчих електронних ресурсів, продуктів і послуг, що надає можливість будь-якому користувачеві в межах області, держави, світу отримати інформацію про регіони України.

Мета статті — виявити та проаналізувати системні елементи в складі електронних масивів краєзнавчої інформації, які містяться на веб-сайтах ОУНБ.

Оскільки через недостатню наявність кадрового та ресурсного потенціалу автономні можливості кожної із бібліотек обмежені, то для створення на сервері ОУНБ загальнодоступних краєзнавчих ресурсів їм потрібно вирішувати складні питання. Це, перш за все, — придбання та встановлення комп'ютерної техніки, призначеної для виконання робіт з конвертування в електронний формат зібраної раніше інформації про край, а також підключення бібліотечного сервера до мережі Інтернет. З метою дослідження сучасного складу краєзнавчої інформації в цій глобальній

Таблиця 1

Перелік інформації з краєзнавства,
розміщеної на сайтах ОУНБ України в мережі Інтернет

№ з/п	Найменування веб-сайтів ОУНБ України та їх електронна адреса	Наповнення веб-сайтів ОУНБ України краєзнавчою інформацією та доступ до неї			Назва структурного підрозділу з підготовки краєзнавчих електронних ресурсів
		Краєзнавчий електронний каталог	База даних з краєзнавства	Інші краєзнавчі електронні ресурси	
1	2	3	4	5	6
1.	Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тимірязєва, http://www.library.vinnica.ua/	«БД Аналітичний опис статей», «БД Книга», «БД Ретро каталог» — доступ вільний	БД Література про Вінницьку область» — доступ вільний	«Краєзнавчі видання», «Регіональні ресурси» — доступу немає	Відділ літератури та інформації з питань краєзнавства
2	Волинська ОУНБ ім. Олени Пчілки, http://ounb.lutsk.ua/	«Електронний каталог книг і періодичних видань» — доступ вільний	БД «Краєзнавство», електронна база «Історична Волинь» — доступу немає	Поточний бібліографічний покажчик «Література про Волинську область», довідник «Волинська бібліотечна» — доступ вільний. «Календар знаменних і пам'ятних дат Волині» — доступу немає	Відділ краєзнавчої роботи, сектор зі створення електронної бази «Історична Волинь»
3	Дніпропетровська ОУНБ, http://www.library.dp.ua/	«Електронний каталог ДОУНБ» — доступ вільний	БД Краєвчення», «БД каталог періодических изданий библиотек Днепропетровска» — доступ вільний	Електронний повнотекстовий ресурс «Дніпропетровщина» містить розділи: «Загальна історія краю», «Хроніка культурного життя області», «Краєзнавці», «Золоті імена Придніпров'я», «Природа краю», «Етнографія», «Міста і села краю», «Видання ДОУНБ», «Рідний край у віршах і світлинах», «Література рідного краю» та ін., бібліографічний покажчик «Календар знаменних та пам'ятних дат на 2009 рік» — доступ вільний	Відділ краєзнавчої літератури та бібліографії

1	2	3	4	5	6
4	Донецька ОУНБ ім. Н. К. Крупської, http://www.library.donetsk.ua/	«Електронний каталог» — доступу немає	«Електронна бібліотека Донецьчини» містить розділи: «Тексти видань бібліотеки», «Тексти книг авторів» — доступ вільний	«Видання бібліотеки», «Календарі знаменних та пам'ятних дат», «Перелік розпоряджень місцевої влади» має підрозділ «Перелік розпоряджень голови Донецької обласної держадміністрації», «Культурне життя Донецької області» має підрозділ «Хроніка культурного життя Донецької області на сторінках газет (оперативна щотижнева інформація)» — доступ вільний	Відділ краєзнавства
5	Житомирська ОУНБ ім. О. Ольжича, http://www.lib.zt.ua/	«Електронний каталог» — доступу немає. «Каталог періодичних видань, передплачених бібліотеками й установами м. Житомира у 2008 р.» — доступ вільний	БД «Наш край» містить персоналії видатних земляків та сучасних митців Житомирщини — доступ вільний	«Знаменні і пам'ятні дати Житомирщини на 2009 рік», повнотекстовий ресурс «Методичні матеріали НМВ» — доступ вільний. «Бібліографічні покажчики», «Поточні бібліографічні списки» — доступу немає	Відділ краєзнавчої літератури
6	Закарпатська ОУНБ, http://www.biblioteka.uz.ua/	«Нові надходження» краєзнавчої літератури — доступ вільний	У рубриці «Електронна бібліотека» повнотекстовий ресурс 7 старовинних рідкісних книг про край «Краєзнавча література» — доступ вільний	«Бібліотеки області», «Регіональний інформаційний центр», оглядова довідка по матеріалах преси «Хроніка культурного життя Закарпатської області», щоквартальний бібліографічний покажчик «Закарпаття на сторінках преси», «Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 200... рік», анотований каталог видань «Книга Закарпаття», пресдайджест «Державне управління й місцеве самоврядування 2004 р.» — доступ вільний	Відділ краєзнавчої літератури
7	Запорізька ОУНБ ім. О. М. Горького, http://www.zounb.zp.ua/	«Електронний каталог» — доступ вільний	БД «Скарбниця краю» налічує 13 повнотекстових документів — доступ вільний	Повнотекстові ресурси: «Знаменні дати», «Місцеві видання» містять підрозділи: «Запорізький край», «Вулиці Запоріжжя — дзеркало історії» та ін., «Запоріжжя бібліотечне», «Запоріжжя в особах», «Запоріжжя на сторінках центральної преси» (2008-2009 рр.), «Читаючі запоріжці», бібліографічні покажчики: «Запорізька область: динаміка розвитку (1939-2009)», «Якимівка: від сивої давнини до сьогодення» (1833-2008) — доступ вільний	Відділ краєзнавства

1	2	3	4	5	6
8	Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Я. Франка, http://www.lib.if.ua/	«Електронний каталог» — доступу немає	Електронна БД «Краєзнавство», БД «Зведений каталог періодики», БД «Видатні діячі» — доступ вільний	«Бібліотеки області», «Календар знаменних і пам'ятних дат Івано-Франківської області на 2009 рік», «Літературне Прикарпаття», «Пам'ятки історії та культури Івано-Франківської області», «Бібліотеки Івано-Франківщини на сторінках періодичних видань», «Івано-Франківщина: минуле і сьогодення», «Нові краєзнавчі видання», «Хроніка культурно-мистецького життя області» (2005-2008 рр.) — доступ вільний	Відділ краєзнавчої літератури, відділ інформації з питань культури і мистецтва
9	Кіровоградська ОУНБ ім. Д. І. Чижевського, http://www.library.kr.ua/	«БД книг ОУНБ ім. Д. Чижевського», «Зведений каталог періодики м. Кіровограда» — доступ вільний	«БД Краєзнавство», «БД Регіональної періодики», БД «Документи міської влади» — доступ вільний	Довідкова інформаційна база «Бібліотеки Кіровоградщини», електронна книга «Бібліотека — свідок і творець історії краю», «Місто Кіровоград», «Кіровоградська область», «Краєзнавство Кіровоградщини», «Енциклопедія персоналії Кіровоградської області», «Календар дат і подій Кіровоградщини», «Хроніка культурного життя Кіровоградщини» — доступ вільний	Відділ краєзнавства
10	Кримська республіканська універсальна наукова бібліотека ім. І. Я. Франка, http://www.franko.crimea.ua	«Основная библиотечная БД», «Сводный каталог периодических изданий, получаемых крупнейшими библиотеками г. Симферополя» — доступ вільний	«БД статей из периодических изданий», «БД краеведческой литературы» — доступ вільний	Рубрика «Из жизни крымских библиотек» містить розділ «Библиотеки Крыма на международной конференции «Крым 2009» — доступ вільний	Відділ краєзнавчих видань та бібліографії
11	Луганська ОУНБ ім. О. М. Горького, http://www.library.lg.ua/	«Електронний каталог бібліотеки», «Зведений каталог періодичних видань бібліотек Луганська» — доступ вільний	«База історичного для літератури архіву письменників Луганщини», БД «Пам'ятники Луганщини», БД «Бібліотечні фахівці Луганщини» — доступу немає, «Видатні діячі Луганщини» — доступ вільний	«Інформаційний портрет регіону», «Видатні краєзнавці Луганщини», повнотекстовий ресурс «Знаменні дати Луганщини», «Щотижневі огляди Луганської періодики» (2000-2009 рр.), бібліографічні покажчики: «Луганщина на сторінках рідкісних та цінних видань ЛОУНБ ім. О. М. Горького другої половини XIX ст. — першої половини XX ст.», «Луганський поет зі світовим ім'ям» (до 60-річчя від дня народження В. І. Голобородька), «Юрій Ененко — талант людяності», «Митці Луганщини — лауреати Державної премії» — доступ вільний	Відділ краєзнавчої інформації

1	2	3	4	5	6
12	Миколаївська ОУНБ ім. О. Гмирьова, http://www.reglibrary.mk.ua/	«Электронный каталог новых поступлений и дореволюционных изданий» — доступ вільний	«БД Корпоративного каталога библиотек г. Николаева», «БД библиографических описаний статей из периодических изданий», «БД распоряжений главы Николаевской областной государственной администрации» — доступ вільний	У рубриці «Віртуальні виставки» містяться списки літератури із зображенням обкладинки видань та їх короткої характеристики: «Миколаївщина на поштових конвертах», «Історія бібліотеки в іменах і зібраннях книг: дореволюційні дарунки (до 125-річчя заснування ОУНБ ім. О. Гмирьова)», «Новинки краєзнавчої літератури» (2009 р.), у циклі виставок «Люди твої, Миколаївщино!» міститься віртуальна виставка «Щедрі сходи поетичного зерна: творчість І. О. Бакицького» — доступ вільний	Відділ документів і наукових досліджень з питань краєзнавства
13	Одеська ОУНБ ім. М. Грушевського, http://www.biblio.od.ua/	«Электронный каталог» — доступу немає. «Нові надходження» — доступ вільний	БД «Одеський календар», БД «Зведений краєзнавчий каталог», БД «Міста і містечки Одещини», БД «Література про Одеську область за ... рік» — доступу немає	Бібліографічні покажчики: «Туристична Одещина», «Нові книги про Одещину», дайджест «Бібліотеки Одещини на сторінках преси», «Знаменні і пам'ятні дати 2008 року», «Про нас у пресі», «Бібліотеки міста», дайджест «Бібліотеки області» — доступ вільний	Відділ краєзнавчої літератури і бібліографії
14	Полтавська ОУНБ ім. І. П. Котляревського, http://www.library.poltava.ua/	«Электронный каталог», «Каталог статей» — доступ вільний	БД «Краєзнавство» — доступ вільний	Повнотекстові ресурси: «Туристичні маршрути Полтавщини» та «Основні знаменні та пам'ятні дати у 2009 році», «Хроніка культурного життя Полтавщини» (оглядова довідка за матеріалами преси 2008-2009 рр.) — доступ вільний. Книжково-ілюстративні виставки «Було діло під Полтавою», «Полтавська битва в контексті європейської історії» (до 300-річчя з часу Полтавської битви) — доступу немає	Відділ краєзнавчої літератури та бібліографії
15	Рівненська державна обласна бібліотека, http://libr.rv.ua/	«Каталог книг», «Зведений краєзнавчий каталог», «Каталог назв періодичних видань 2006-2008 рр.», «Каталог періодичних видань РДОБ з 1945-2004 рр.», каталог веб-сайта «Історична Волинь» — доступ вільний	БД «Інформаційний портрет Рівненщини» — доступу немає	Анотовані каталоги видань: «Книга Рівненщини 2006» та «Книга Рівненщини 2007», «Бібліотеки нашого краю», віртуальна виставка «Краєзнавчий музей» (до 100-річчя від часу заснування першого музею в м. Рівне), «Знаменні та пам'ятні дати Рівненщини на ... рік», «Новини краєзнавчої літератури» містять поточні бібліографічні покажчики за 2006-2008 рр. — доступ вільний	Відділ акумуляції краєзнавчих документів та бібліографії

1	2	3	4	5	6
16	Тернопільська ОУНБ, http://www.library.te.ua/	БД «Електронний краєзнавчий каталог», «Зведена картотека періодичних видань м. Тернополя» — доступ вільний	БД «Історична Волинь», БД «Культура Тернопільщини» — доступ вільний	«Календар знаменних дат» (2001-2009 рр.), бібліографічні покажчики: «Культура Тернопільщини: ... рік», «Музична Тернопільщина», «Театральна Тернопільщина», «Репресовані письменники Тернопільщини», «Тернопільщина в народознавчих пам'ятках», «Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на ... рік», довідник «Бібліотеки Тернопільщини», рубрика «Реґіон» містить повнотекстові ресурси: «Обласний центр», «Історична довідка», «Економіка» та ін., віртуальна виставка «Шевченко і Тернопільщина» — доступ вільний	Відділ краєзнавчої літератури та бібліографії
17	Харківська ОУНБ, http://www.library.kharkov.ua/		Web-проект «Харківщина» — доступ вільний	Книжкові виставки: «Сучасна літературна Слобожанщини» та «Розсипані перли Слобожанщини», бібліографічний покажчик «Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на ... рік», бібліографічний путівник «Туризм на Харківщині. Природно-рекреаційні ресурси та історико-культурний потенціал регіону», «Бібліотеки Харківщини в цифрах», повнотекстові ресурси: «Нові пам'ятники культури та меморіальні дошки Харківської області», «Цікаве краєзнавство», «Хроніка культурного життя Харківської області» та «Культурне співробітництво Харківської області з країнами близького та далекого зарубіжжя» (2002-2009 рр.), рекомендаційні списки веб-сайтів: «Культурне життя Харкова», «Харків: погляд крізь INTERNET», бібліографічний покажчик «Література про Харківщину за ... рік» — доступ вільний	Регіональний інформаційний центр «Харківщина»
18	Херсонська ОУНБ ім. О. Гончара, http://www.library.kherson.ua	«Електронний каталог», «Каталог періодичних видань, передплачених бібліотеками м. Херсона» — доступ вільний	БД «Нові надходження», БД «Наші видання» — доступ вільний	Анотований каталог місцевих видань «Книга Херсонщини 2007», бібліографічні покажчики: «Дорогоцінний скарб народної душі» (музичний фольклор Херсонщини), «Знаменні і пам'ятні дати Херсонщини» (2005-2009 рр.), «Література про Херсонську область» (2006-2008 рр.), «Літературний вісник», «Церква на Херсонщині: історія та сучасність» — доступ вільний	Відділ краєзнавчих документів і бібліографії

1	2	3	4	5	6
19	Хмельницька ОУНБ ім. М. Островського, http://www.ounb.km.ua	БД «Електронний каталог книг», «Зведений каталог журналів і газет, передплачених бібліотеками області на ... рік» — доступ вільний	БД «Краєзнавство» (нові надходження), БД «Хмельничина на сторінках республіканської преси», «Хроніка культурного життя Хмельниччини», «Електронні ресурси Хмельниччини» — доступ вільний	Бібліотеки області», бібліографічні покажчики: «Лауреати обласних премій Хмельниччини», «Національні меншини на Хмельниччині», «Хмельниччина в літописі Незалежної України (1991-2001pp.)», «Знаменні і пам'ятні дати Хмельниччини на ... р.», повнотекстовий ресурс «Хроніка культурного життя Хмельниччини за ... рік», рубрика «Наш регіон» містить розділи: «Історична довідка», «Географія регіону», «Райони області», «Економіка», «Транспорт» — доступ вільний	Відділ краєзнавчої літератури та бібліографії
20	Черкаська ОУНБ ім. Т. Шевченка, http://www.library.ck.ua/	«Каталоги та картотеки» — доступу немає		»Літературно-мистецький вернісаж Черкащини» (вип. 7, 2009 р.), бібліографічний покажчик «Пам'ятні дати Черкащини у 2009 р.», списки: «Нові надходження», «Черкащина в Інтернеті», повнотекстовий ресурс «Видатні країни» — доступ вільний	Відділ краєзнавчої літератури та бібліографії
21	Чернівецька ОУНБ ім. М. Івасюка, http://hosted.sacura.net/library/	«Електронний каталог» — доступу немає. «Зведений каталог періодичних видань» — доступ вільний		Статистичний щорічник «Бібліотечна Буковина в цифрах» (2006 р.), бібліографічні покажчики: «Шевченко і Буковина», «Максим Рильський і Буковина», «Іван Франко і Буковина», «Ірина Вільде і Буковина», «Кіно і Буковина»; повнотекстовий ресурс «Хроніка культурного життя Буковини (2004-2009 pp.)», «Чернівці 600» — доступ вільний	Сектор краєзнавчої літератури та бібліографії
22	Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка, http://libkor.com.ua/resources.html	«Електронний каталог книг», «Електронний каталог статей», «Електронний каталог періодичних видань» — доступ вільний	БД «Пошук даних про пам'ятні місця Чернігівської області», БД «Пошук відомих осіб гостей та наших земляків», БД «Календар Чернігівської губернії за 1916 рік» — доступ вільний	Повнотекстовий ресурс «Історико-культурний портрет регіону», «Календар знаменних і пам'ятних дат на 2007 р.», довідник «Письменники Чернігівщини», бібліографічні покажчики: «Декабристи і Чернігівщина», «Знаменні і пам'ятні дати по Чернігівській області на ... рік», «Література про Чернігівську область за ... рік», «Духовна скарбниця краю» (1877-2002), довідкова інформація «Бібліотеки області» — доступ вільний	Відділ краєзнавства

мережі проаналізовано 22 сайти ОУНБ України (станом на вересень 2009 р.), інформація про які подано у таблиці 1.

Не були досліджені 2 веб-сайти обласних бібліотек України: Сумської ОУНБ ім. Н. К. Крупської (<http://www.sumylib.iatp.org.ua/>), який у період дослідження був недоступним, та Львівської ОУНБ, що не має власного веб-сайта. Методика дослідження передбачала вивчення питань, пов'язаних із наявністю на веб-сайтах ОУНБ України краєзнавчих електронних ресурсів, які були згруповані за чотирма позиціями: 1) краєзнавчий електронний каталог; 2) база даних з краєзнавства; 3) інші краєзнавчі електронні ресурси. Четверта позиція призначена для дослідження структурних підрозділів з підготовки краєзнавчих електронних ресурсів. За цими параметрами побудовано виклад результатів дослідження. Вивчення засвідчило, що всі досліджені ОУНБ України мають великий арсенал краєзнавчих електронних ресурсів — як власних, так і придбаних. Значна насиченість краєзнавчою інформацією досліджених 22 веб-сайтів відрізняє їх оригінальним дизайном та розвиненою системою пошуку кожного. При цьому форма подання матеріалу й видове різноманіття електронних ресурсів з краєзнавства приблизно однакові. Бібліотеки розміщують на веб-сайтах інформацію про власні ресурси та безплатні послуги з пошуку краєзнавчої інформації; в окремих випадках, щоб скористатися цією інформацією в повному обсязі, необхідно зареєструватися. Наприклад, на веб-сайті Полтавської ОУНБ ім. І. П. Котляревського [14] користування рубрикою «Зведений каталог» обмежене, оскільки там розміщена така інформація: «Гостям заборонено проглядати дану сторінку, будь ласка, увійдіть на сайт як користувач». Розглянемо за окремими блоками у вищезазначених позиціях кожну із досліджених бібліотек і здійснимо аналіз їх ресурсного потенціалу.

За даними дослідження першої позиції, електронні каталоги з вільним доступом мають 16 бібліотек; серед них: 3 мають краєзнавчі електронні каталоги (Закарпатська ОУНБ [6], Рівненська державна обласна бібліотека [15], Тернопільська ОУНБ [16]), в інших 13 бібліотеках краєзнавчі джерела розміщено в загальному електронному каталозі. На веб-сайті Закарпатської ОУНБ [6] у рубриці «Нові надходження» систематично надається інформація про найважливіші нові надходження до краєзнавчого відділу за 2008–2009 рр., вона споряджена системою пошуку. На деяких веб-сайтах є інформація щодо року створення електронних каталогів, баз даних та кількісного їх складу. Наприклад, «Зведений краєзнавчий каталог» Рівненської ОУНБ [15] формується з 2003 р., містить 24052 бібліографічні записи; «БД Краєзнавство» Кіровоградської ОУНБ ім. Д. І. Чижевського [9] розпочата в 1999 р. і налічує 35653 документів тощо. На сайтах 5 бібліотек існує рубрика «Електронний каталог» або інформація про нього, але вільного доступу користувачам вони не надають, тому що він у стадії розробки (Донецька ОУНБ ім. Н. К. Крупської [4], Житомирська ОУНБ ім. О. Ольжича [5], Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Я. Франка [8]) та ін. На сайті Харківської ОУНБ [17] не лише немає вільного доступу до електронного каталогу, але й не розміщено інформації про його наявність, утім,

подано відомості про існуючі карткові краєзнавчі каталоги. Перша позиція містить також «Зведені каталоги періодики», які в алфавітному порядку наведено перелік назв вітчизняних, регіональних і зарубіжних періодичних видань, передплавчених бібліотеками Житомира, Кіровограда, Луганська, Рівного, Тернополя, Херсона, Хмельницького, Чернівців, Чернігова з поселанням на бібліотеки, де зберігаються зазначені видання. Отже, отримані дані дозволяють дійти висновку, що всі 16 існуючих онлайн-електронних каталогів, створених для користувачів, містять повноцінну інформацію про краєзнавчі ресурси та мають розвинені пошукові системи.

За другою позицією досліджено бази даних з краєзнавства — бібліографічні (зокрема електронні каталоги), фактографічні, повнотекстові, адресні та ін., виробниками яких є самі ОУНБ. За даними дослідження, електронні БД з краєзнавства з вільним доступом мають 16 бібліотек. На сайтах 3 бібліотек існують регіональні рубрики «Бази даних» (Волинська ОУНБ ім. Олени Пчілки [2], Одеська ОУНБ ім. М. Грушевського [13], Рівненська державна обласна бібліотека [15]), але доступу користувачам до зазначених ресурсів вони не надають. На веб-сайті Донецької ОУНБ ім. Н. К. Крупської [4] міститься інформація про БД «Електронна бібліотека Донеччини», створення якої розпочато 2007 р.; вона складається з двох розділів: «Тексти видань бібліотеки» та «Тексти книг авторів». У першому розділі розміщені повні тексти документів, які підготовлені бібліотекою в 1999–2009 рр. Другий розділ — це впорядкована сукупність електронних книг, виданих на Донеччині або про Донеччину та розміщених за вибором автора на сайті бібліотеки (Інтернет), або з наданням доступу в приміщенні бібліотеки (Інтранет). Вона формується на підставі передачі бібліотеці авторських прав авторами через укладання юридичного договору з визначенням виду надання книги в мережі Інтернет або Інтранет. Список книг надано в алфавітному порядку авторів або назв. Необхідно відзначити, що на веб-сайті Харківської ОУНБ [17] є вільний доступ до WEB-проекту «Харківщина», який містить не лише всі наявні краєзнавчі ресурси, що розміщено на офіційному сайті бібліотеки, але й інші тематично споріднені. Наприклад, рубрика «Цікаве краєзнавство» з повнотекстовими ресурсами має розділи: «Нові пам'ятники культури Харківщини», «Видатні земляки (1999–2006 рр.)» та ін. Відсутні БД з краєзнавства або інформація про них на веб-сайтах Черкаської ОУНБ ім. Т. Шевченка [20] та Чернівецької ОУНБ ім. М. Івасюка [21].

Отримані дані, які дозволили згрупувати третю позицію, являють собою видове різноманіття ресурсів з краєзнавства, що значно розширює спектр нових продуктів і послуг. За цією позицією перелічуються повнотекстові ресурси, бібліографічні покажчики й інші краєзнавчі електронні ресурси, створені обласними бібліотеками та розміщені на їх веб-сайтах. Наприклад, на веб-сайті Волинської ОУНБ ім. Олени Пчілки [2] в рубриці «Література про Волинь» міститься поточний бібліографічний покажчик «Література про Волинську область». Він відображає книги, брошури, статті збірників і періодичних видань, які всебічно висвітлюють життя області й групуються згідно зі схемою класифікації краєзнавчої літератури. У межах розділів спочатку подаються документи, а потім книги та статті в

алфавітному порядку. Бібліографічний опис доповнюють довідкові анотації. На веб-сайтах 18 ОУНБ розміщений бібліографічний покажчик «Календар знаменних і пам'ятних дат», що надає матеріали про визначні події історії, громадсько-політичного і культурного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів за формою: дата, назва. Не мають тексту означеного видання й інформації про нього лише 4 веб-сайти бібліотек (Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва [1], Кримська республіканська універсальна наукова бібліотека ім. І. Я. Франка [10], Миколаївська ОУНБ ім. О. Гмирьова [12], Чернівецька ОУНБ ім. М. Івасюка [21]). На 10 веб-сайтах розміщена «Хроніка культурного життя області». Наприклад, на веб-сайті Закарпатської ОУНБ [6] цей ресурс являє собою оглядову довідку по матеріалах преси та неопублікованих документах, які щомісячно висвітлюють події в театральній-концертній житті області, образотворчому мистецтві, музейній і бібліотечній справі, художній самодіяльності та просвітництві. На цьому ж веб-сайті в рубриці «Регіональний центр інформації» пропонується матеріал щодо пошуку даних про регіон, винесених на стенд «Інформаційний портрет регіону». З 2002 р. в Закарпатській ОУНБ видається щорічник «Книга Закарпаття» — анотований каталог видань із фондів ЗОУНБ. Документ містить анотації та репродукції обкладинок книг, які протягом 2002 р. вийшли друком в області. Започатковане як щорічник, видання є першою спробою систематизації книжкової продукції в краї. Таким чином, у всіх ОУНБ України склалася і функціонує визначена цілісна система краєзнавчих бібліографічних покажчиків, що передбачає обов'язкове її укладання за тематикою, яка охоплює основні напрями життєдіяльності краю. Обласні бібліотеки нині все частіше створюють бібліографічні продукти з краєзнавства в електронному форматі, але деякі з них свою продукцію розмішують на веб-сайтах не в повному обсязі.

Узагальнення даних останньої, четвертої, позиції засвідчило, що такі підрозділи — краєзнавчі відділи, хоча й мають різні назви, але існують майже в усіх ОУНБ, які функціонують тривалий час. З утіленням нових комп'ютерних технологій у Харківській ОУНБ [17] сектор, або краєзнавчий відділ, був реорганізований у регіональний інформаційний центр. На відміну від інших бібліотек, де функціонують краєзнавчі відділи, у Чернівецькій ОУНБ ім. М. Івасюка [21] існує сектор краєзнавчої літератури та бібліографії. До того ж відділ краєзнавчої роботи Волинської ОУНБ ім. Олени Пчілки [2] має допоміжний сектор зі створення електронної бази «Історична Волинь».

Матеріали дослідження цієї позиції дозволяють дійти висновку, що підготовку електронних ресурсів з краєзнавства здійснюють спеціальні підрозділи, які виконують обробку отриманих друкованих краєзнавчих видань, поповнюють власні бази даних, створюють нові електронні ресурси з краєзнавства та надають доступ до них завдяки мережі Інтернет, тобто здійснюють інформаційне забезпечення користувачів краєзнавчою інформацією. Слід зазначити, що в рубриці «Відділи бібліотеки» за розділом «Відділ краєзнавчої літератури» на своїх веб-сайтах бібліотеками змістовно надається інформація про краєзнавчі ресурси. Зручною, завдяки

навігації, є система відсилок у характеристиці краєзнавчих підрозділів бібліотеки: від інформації про підготовлені ними електронні ресурси з краєзнавства до їх повних текстів. До того ж сайти більшості бібліотек, що мають рубрики типу «Вебліографія», споряджені пошуковими системами, які дозволяють швидко переміститися на сайти інших книгозбірень України та світу. Наприклад, сайт Харківської ОУНБ [17] у рубриці «Вебліографія (рекомендаційні списки веб-сайтів)» забезпечує вільний доступ до бібліотек.

Отримані результати проведеного аналізу за чотирма означеними позиціями свідчать, що абсолютна більшість ОУНБ України мають краєзнавчі електронні каталоги, власні бази даних з краєзнавства й інші краєзнавчі ресурси (бібліографічні покажчики, дайджести, повнотекстові документи та ін.). Підготовку і надання краєзнавчої електронної інформації користувачам здійснюють спеціально виділені підрозділи обласних бібліотек. Це дозволяє стверджувати, що цілісна система електронних ресурсів з краєзнавства засвідчує високий рівень сучасного стану краєзнавчого потенціалу кожної із досліджених ОУНБ України.

Аналіз дослідженого матеріалу дозволяє дійти таких висновків стосовно впровадження заходів, спрямованих на вдосконалення формування комплексної системи краєзнавчих електронних ресурсів ОУНБ України:

- упровадження в Україні узгодженої політики щодо стандартизації та каталогізації краєзнавчих ресурсів в Інтернеті;
- значне збільшення в бібліотечній мережі кількості комп'ютерної техніки, існування єдиного програмного забезпечення з підключенням до мережі Інтернет;
- розширення доступу до краєзнавчих електронних ресурсів, продуктів і послуг для віддалених користувачів Інтернету;
- активізація роботи над подальшим розвитком електронної доставки краєзнавчих документів;
- здійснення постійного оновлення краєзнавчої інформації, збільшення обсягу повнотекстових краєзнавчих документів на веб-сайтах ОУНБ;
- інтегрування краєзнавчих електронних каталогів і баз даних з краєзнавства на базі ОУНБ усіма публічними бібліотеками в регіонах України, тобто створення в Інтернеті регіональних корпоративних мереж.

Підсумовуючи, можна зазначити, що ОУНБ України як елементи територіальної структури відіграють важливу роль у системі бібліотечного краєзнавства. Задоволяючи інформаційні потреби суспільства на основі загальнодоступних краєзнавчих електронних ресурсів, сприяють розвитку своїх регіонів. Тобто ОУНБ України, відповідно до своєї специфіки та типу, є центрами, де акумулюється унікальна інформація про край.

Питання, висвітлені в статті, не вичерпують повністю означеної проблеми і потребують ґрунтовного розгляду та нагального їх вирішення. Подальші дослідження мають бути присвячені детальному опису корпоративних регіональних електронних ресурсів і порівняльному аналізу на матеріалі їх сучасного стану.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.library.vinnica.ua/>.
2. Волинська ОУНБ ім. Олени Пчілки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://oumb.lutsk.ua/>.
3. Дніпропетровська ОУНБ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.libr.dp.ua/>.
4. Донецька ОУНБ ім. Н. К. Крупської [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.library.donetsk.ua/>.
5. Житомирська ОУНБ ім. О. Ольжича [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.lib.zt.ua/>.
6. Закарпатська ОУНБ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.biblioteka.uz.ua/>.
7. Запорізька ОУНБ ім. О. М. Горького [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.zoumb.zp.ua/>.
8. Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Я. Франка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.lib.if.ua/>.
9. Кіровоградська ОУНБ ім. Д. І. Чижевського [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.library.kr.ua/>.
10. Кримська республіканська універсальна наукова бібліотека ім. І. Я. Франка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.franko.crimea.ua>.
11. Луганська ОУНБ ім. О. М. Горького [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.library.lg.ua/>.
12. Миколаївська ОУНБ ім. О. Гмирьова [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reglibrary.mk.ua/>.
13. Одеська ОУНБ ім. М. Грушевського [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.biblio.od.ua/>.
14. Полтавська ОУНБ ім. І. П. Котляревського [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.library.poltava.ua/>.
15. Рівненська державна обласна бібліотека [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://lib.rv.ua/>.
16. Тернопільська ОУНБ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.library.te.ua/>.
17. Харківська ОУНБ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.library.kharkov.ua/>.
18. Херсонська ОУНБ ім. О. Гончара [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.lib.kherson.ua>.
19. Хмельницька ОУНБ ім. М. Островського [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.oumb.km.ua/>.
20. Черкаська ОУНБ ім. Т. Шевченка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.library.ck.ua/>.
21. Чернівецька ОУНБ ім. М. Івасюка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://hosted.sacura.net/library/>.
22. Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://libkor.com.ua/resources>.

Надійшла до редколегії 24.09.2009 р.